

Д. О. Брехунова, здобувачка вищої освіти

Науковий керівник: **К. В. Гнедіна**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО УПРАВЛІННЯ: ЗАКОРДОННИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Ключові слова: бухгалтерський облік, управлінський облік, Звіт про управління, фінансова звітність, нефінансова інформація, річний звіт.

В умовах розвитку економічних та євроінтеграційних процесів, які охопили сферу бухгалтерського обліку та фінансової звітності, виникає необхідність складання сучасних інтегрованих звітів, які повною мірою висвітлюють інформацію про ефективність діяльності підприємства, ризику та перспективи його подальшого функціонування. Так, новацією у національній практиці звітування стала поява Звіту про управління, який призначений для визначення основних проблем функціонування підприємства та шляхів їх вирішення, пояснення ключових факторів, що впливають на діяльність суб'єкта господарювання та стратегію його розвитку, а також для виведення системи інформаційного забезпечення підприємства на новий якісний рівень. Таким чином, складання і подання Звіту про управління є актуальним і потребує глибокого дослідження з урахуванням досвіду зарубіжних компаній та фірм.

Дослідженням особливостей складання і подання Звіту про управління займалися такі науковці, як К. Безверхий, Т. Бондар, Л. Ловінська, Л. Новіченко, С. Голов, А. Хомюк, І. Жиглей, Д. Захаров, К. Гнедіна, В. Оніщенко, К. Проскура та інші.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року «Звіт про управління – документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності» [1]. Обов'язок складання і подання Звіту про управління покладений на великі та середні підприємства, але останні можуть не розкривати нефінансову інформацію. Подається Звіт про управління разом з фінансовою звітністю, але до її складу він не належить. На законодавчому рівні регулювання питань щодо порядку подання та складання Звіту про управління здійснює Міністерство Фінансів України. Після завершення усіх етапів з підготовки та подання Звіту про управління він разом з аудиторським висновком оприлюднюється на офіційному вебсайті підприємства [2].

Щодо оформлення звіту, за загальним правилом висвітлена в ньому інформація подається в довільній формі на розсуд керівництва. Проте ключові аспекти змістовного наповнення викладені в затверджених Міністерством фінансів України Методичних рекомендаціях зі складання Звіту про управління № 982 [3], а на міжнародному рівні у МСФЗ Практичний звіт 1 «Коментар керівництва: рамковий підхід до подання» [4]. Вимоги щодо інформації, яка висвітлюється у звіті про управління, є подібними у двох згаданих документах. Проте зазначимо, що у Методичних рекомендаціях № 982 використаний більш деталізований підхід до виокремлення розділів Звіту про управління. Зокрема, інформація про ризики діяльності підприємства, дослідження, інновації, розробки, інвестиційну активність та перспективи майбутнього розвитку підприємства за Методичними рекомендаціями № 982 має міститися в окремих розділах [5].

Таким чином, для того, щоб підготувати Звіт про управління, який містить повну та зрозумілу для внутрішніх і зовнішніх користувачів інформацію, підприємство має дослідити рекомендації, а також звернути увагу на звіти європейських та інших зарубіжних компаній. Проаналізувавши різні Звіти про управління, можна сказати, що не всі українські компанії дотримуються структури, наведеної в Методичних рекомендаціях № 982. Наприклад, Звіт про управління групи НАФТОГАЗ [6] за 2018 рік містить не всі розділи, запропоновані Методичними рекомендаціями № 982, та частково розкриває інформацію, пов'язану з інноваційними процесами, інвестиційним кліматом, стратегією розвитку та системою управління підприємства. Деякі розділи зазначеного звіту містять підрозділи, що їх деталізують. Так, розділ 4 «Екологічні ас-

пекти» включає в себе інвестиції в енергоефективність та безпеку праці, а розділ 5 «Соціальні аспекти та кадрова політика» – роботу з персоналом та взаємодію з місцевими громадами. Позитивним є наявність діаграм, які порівнюють основні показники фінансової діяльності.

Підприємства, які мають багато клієнтів та інвесторів, здебільшого готують креативні та яскраві звіти про управління, які дозволяють отримати конкурентні переваги як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Прикладом такого звіту є звіт ПАТ «Укртелеком» [7], який, крім звичних для національної практики розділів, містить загальну інформацію про компанію, її історію, місію, цінності, а також звернення директора. Про прозорість діяльності ПАТ «Укртелеком» також свідчить виклад у звіті про управління таких проблемних для телекомунікаційної компанії випадків, як крадіжка і пошкодження мідного кабелю.

Більшість закордонних компаній подають звіти про управління у складі річних звітів як окремі розділи або складові різних розділів. Зокрема, «BMW Group» виділяє у складі Річного звіту розділ «Консолідований Звіт про управління», який відображає загальну інформацію за вимогами МСФЗ. Для кращого розуміння організаційної структури компанії звіт відображає окремі сегменти: автомобільний, фінансовий та сегмент мотоциклів із зазначенням кола їхньої діяльності. Велика увага у звіті «BMW Group» надається також процесу управління ризиками, які класифікують за ступенем середнього впливу на прибуток як низькі, середні та високі. Стислу характеристику оформлення та подання звітів про управління вищезгаданих та інших українських і закордонних компаній наведено в таблиці.

Таблиця

Характеристика оформлення та подання Звітів про управління українських та зарубіжних компаній

Назва компанії	Подання звіту	Особливості звіту
Звіти про управління українських компаній за 2019 рік		
Група «Нафтогаз»	не є складовою річного звіту	Наявні не всі розділи, рекомендовані Методрекомедаціями № 982. Детально розкрита інформація про екологічні заходи та кадрову політику компанії.
ПАТ «Укртелеком»,	не є складовою річного звіту	Розділи складені з урахуванням потреб діяльності. Містить загальну інформацію про компанію, її історію, місію, цінності, а також звернення директора та проблемні моменти діяльності.
Група «ПриватБанк»	подається у складі річного звіту як його окремий розділ	Розділи складені з дотриманням положень Методрекомедацій № 982 та адаптовані з урахуванням потреб діяльності. Наявна інформація про основні аспекти дотримання кодексу корпоративної етики, розроблену класифікацію ризиків та особливості антикорупційних програм.
Звіти про управління зарубіжних компаній за 2019 рік		
BMW Group	подається у складі річного звіту як його окремий розділ	Розділи складені з урахуванням положень міжнародних стандартів. Організаційна структура подається у вигляді сегментів. Наявна розроблена класифікація ризиків.
BASF	не є складовою річного звіту	Розділи складені з урахуванням положень міжнародних стандартів. Містить загальний огляд, стратегію, прогнози розвитку. Наведений короткий огляд розкриття інформації у відповідних розділах звіту із зазначенням сторінок, а також наявні дані з розподілом за сегментами і регіонами.
HENKEL	подається у складі річного звіту як його окремий розділ	Розділи складені з урахуванням положень міжнародних стандартів. Крім загальної інформації, містить дані про регіональні центри компанії по всьому світу у вигляді діаграм, дані щодо продажів та основні фінансові показники діяльності за останні п'ять років тощо.

Джерело: складено автором за даними [6-11].

Таким чином, Звіт про управління має надавати доступну інформацію як для інвесторів, так і для потенційних клієнтів підприємства. Відсутність встановленої форми дає змогу підприємствам пристосовувати Звіт про управління до особливостей і масштабів діяльності, а також до вимог конкретних користувачів. З огляду на зарубіжний досвід, рекомендується подавати ключову інформацію у вигляді діаграм, графіків, рисунків. З метою встановлення довірчих відносин між підприємством та його клієнтами у Звіті про управління варто

висвітлювати не тільки позитивні сторони діяльності, але й потенційно проблемні моменти та зони ризику. Для українських компаній важливим є розкриття інформації щодо антикорупційної політики, екологічних заходів на виробництві, про походження сировини і матеріалів, використаних для створення продукції, контроль постачальників тощо. Успішне складання Звіту про управління сприятиме залученню нових клієнтів, зростанню їх довіри до діяльності підприємства, вихід на зовнішні ринки та довірчі відносини з партнерами.

Список використаних джерел: 1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. 2. Онищенко В. П. Звіт про управління – невизначений і не зовсім бухгалтерський. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7447-zvt-pro-upravlnnya-nevznacheniy-ne-zovsm-buhgalterskiy>. 3. Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління : Наказ Мінфіну України від 07.12.2018 № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18>. 4. Міжнародний стандарт фінансової звітності Практичний звіт 1 «Коментар керівництва: рамковий підхід до подання». URL: <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/PS01.pdf>. 5. Онищенко В. Порівняння національних та міжнародних вимог до складання звіту про управління. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2018. № 4. С. 230-238. 6. Звіт про управління за 2018 рік компанії «Нафтогаз». Офіційний сайт компанії «Нафтогаз». URL: <https://www.naftogaz.com/files/Zvity/Zvit-pro-upravlinnya-2018.pdf>. 7. Звіт про управління за 2018 рік ПАТ «Укртелеком». Офіційний сайт ПАТ «Укртелеком». URL: [https://ukrtelecom.ua/about/accounting/zviti-proupravlinnya/docs/Zvit%20z%20upravlinnya%202018%20\(ukr\).pdf](https://ukrtelecom.ua/about/accounting/zviti-proupravlinnya/docs/Zvit%20z%20upravlinnya%202018%20(ukr).pdf). 8. Річний звіт за 2019 рік «BMW Group»: офіційний сайт «BMW Group». URL: https://www.bmwgroup.com/content/dam/grpw/websites/bmwgroup_com/ir/downloads/en/2020/hauptversammmlung/BMW-Group-Annual-Report-2019.pdf. 9. Річний звіт за 2019 рік групи «ПриватБанк»: офіційний сайт групи «ПриватБанк». URL: <https://static.privatbank.ua/files/Konsol%D1%96dovaniy+r%D1%96chniy+zv%D1%96t+za+2019+r.pdf>. 10. Звіт про управління за 2019 рік компанії «BASF». Офіційний сайт компанії «BASF». URL: https://report.basf.com/2019/en/servicepages/downloads/files/management_report_basf_ar19.pdf. 11. Річний звіт за 2019 рік компанії «HENKEL»: офіційний сайт компанії «HENKEL». URL: <https://www.henkel.com/resource/blob/1038542/d54f60a4b26b9152cd7454490c9506ec/data/2019-annual-report.pdf>.

УДК 657

А. А. Вергійко, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: **В. В. Гливенко**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

РЕГУЛЮВАННЯ ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ДЕРЖАВНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Ключові слова: оплата праці, заробітна плата, колективний договір, лісове господарство.

Заробітна плата є предметом дослідження вчених-економістів та фахівців протягом багатьох років. Це особливо актуально в нинішніх умовах у зв'язку з глобалізацією бізнесу, підвищеними бізнес-ризиками, посиленням конкуренції, а також карантинними заходами унаслідок світової пандемії. Сьогодні економіка як ніколи орієнтована на забезпечення матеріальної зацікавленості працівників і підвищення продуктивності праці.

Питання обліку та організації оплати праці розглядали у своїх працях такі вчені-економісти, як А. М. Колот, Ф. Ф. Бутинець, А. С. Гальчинський, З. В. Задорожний, Я. Д. Крупка, Г. Т. Куліков, А. А. Калина, Д. П. Богиня, І. Ф. Ломанов, В. М. Новиков, В. Я. Брич, Т. А. Костишина, В. Д. Лагутін, І. В. Саух, М. П. Соколик та інші.

На сьогодні в Україні формується комплекс інституційних, організаційних та управлінських основ для збалансованого розвитку лісового господарства, одночасно спрямований на використання природних ресурсів, поліпшення якості життя людини та збереження навколишнього середовища [1]. Основою такого комплексу є робота лісових господарств, і насамперед державних. А функціонування таких господарств, як і всіх інших, було б неможливим без кадрового забезпечення, встановлення прогресивних форм і систем оплати праці, а також контролю за розміром та ефективним використанням фонду оплати праці.